

פרשת פינחס

20

(ח, ד) וזה מעשה המנורה וכי כמראה אשר הראה ה' את משה כן עשה את המנורה. וע' רש"י שכ' שהראוהו הקב"ה באצבע לפי שנתקשה בה, לכך נאמר וזה [עפ"י מנחות כט.]. [בארתי עפ"י

משל שנתנו לשני אנשים חומר לבנין בית ועצים ואבנים ועפר ופטיש ומגרות כדי לבנות בית, אחד מהם הלך לנגר ללמד מלאכת הבנין ואח"כ לקח את העצים והאבנים ובנה את הבית, והשני התחיל לאמן את עצמו לבנין ע"י חומר שבידו, והציב את האבנים וחתך את העצים, ובראותו שחתך יותר מדאי קיצר, ובראותו שקיצר האריך עד שנעשה לנגר, וכשנעשה אומן ורצה לבנות בית ראה שכבר אול החומר ואין לו עצים ואבנים לבנות הבית.

וכן הוא חיי האדם, הזמן קצר והמלאכה מרובה ואין די פנאי לנסות כמה דרכי החיים אם זה יוכשר או זה יוכשר, כי בזמן שיגיע אל האמת יוכח לו שאול חיים וכבר הגיע הזמן לשבוק את החיים ולפיכך נתן לנו הקב"ה את תורתו, התבונה האלקית [דער הימלשער שפיגעל] של החיים כזה ראה וקדש, כזה חחי עלי אדמות, שלא יצטרך לסמוך על נסיונות החיים כדי לעמוד על האמת, וידוע שהמנורה מסמלת את התורה כדה"כ כי נר מצוה ותורה אור, ונר לרגלי דבריך, לפיכך הפציר משה רבינו ע"ה שיראהו ה' לו ולכל בני מנודה שלימה, שהיא מראה החיים.

1
2/11/10
10/1

2
אלה

(ט) א. בשנה השני וגו'. ל"ד ללך שיהי הכהן סדר כנגדו להקדים זמרון החדש ואח"כ זרון השנה, שכן

המלא בתחילה הספר שאמר בלמד לחדש השני בשנה השני, גם כי בסדר זה שכתב בתחילת הכתוב להפסיק בלמנוע זרון כזמן במאמר ללחם מלחך מלרים מה שלא היה עשה בן אם היה מקדים זרון החדש ואח"כ זרון השנה אז יאמר ללחם מלחך מלרים אח"כ, ענין יש להעיר למה נהגית פרשה זו שלא נאמר בה דבר אל בני ישראל ככל התורה כולה, אכן יתבאר בהעיר עד אומרו ויעשו בתוספת וא"ו בתחילה ענין (ו), עוד קשה למה הולך ה' לעות בני ישראל על הפסח והלא כבר היה כלאמר בפרשה זה אל פרעה, והיה נראה לומר לזה כי תש החדש לומר שאין מלוח פסח אלא בלחך מלרים וצנאם אל ארץ ענאם ולא צמדבר, לזה בל לומר צמדבר ויעשו בני ישראל את הפסח (ו), וזה דבר רחוק (ח), ונראה כי כוונת הכהן היא לוד שאמרה תורה (בה י"ב) כל בן נכר לא יאכל בו, והנהיג בתחילה ח"ל כל בן נכר אחד ישראל מומר ואחד נוי במשפט עב"ל, וללד שנתנו שישראל עשו העגל וכו' ואמרו ז"ל (חולין כ"ג) כל המודה בע"ז כטורס בכל התורה כולה ויאמר עליו בן נכר, נעשה יש מקום לזון בישראל שאינם יכולים לעשות הפסח, והגם שנתרבה ה' למטה בתפלתו וצמשתו אשר

פסח בישראל (ט), עכ"ל עודם לא נחששו שחכר עון העגל ויש ספק צדק, לזה בל הקצ"ח ונתן רשות ואמר להם ויעשו בני ישראל את הפסח, ודקוק לומר ויעשו לומר מלמד מה שהצטוו שניתם ה' על כרעה אשר דיבר לעשות עוד להם שהוכשרו לכיות ראויים לעשות הפסח, ומעשה בלבו להשגיל להעביד שניו הקדמת זרון השנה, כי כיון שכל עמנו לא בל המאמר כאלו אלא להבשירם לעשות הפסח לזה פתח דבריו הזכיר שם השגית להשגיל סוגג המאמר שהוא ללד שיהיה זה אחר מעשה העגל מה שאין הדבר מושגל בצרכה זמן החדש שאינו מסתיים בזה הערת הדברי, ולזה לא אמר דבר אל בני ישראל שלא בל לעות לזה אלא להשגיל ודי בצדושת המשפט לפרש שכן הוא הדון, ואולי לפי מה שאמרו בפסחים (ו') שחומר זה היה צדק חדש טבל לומר כי זה המאמר היה קודם ירידה שטיבס למשכן ביום ראש חדש ניסן (א) והקדים ה' מאמר זה לכשרם ששטרים הם לעשות פסח ואחר ירדה למשכן ככה הענין:

וידבר ה' אל משה וגו' בחדש הראשון לאמר, ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו (ט, א"ב).

היינו שיקריבו את קרבן הפסח כמצוותו, והבנתים והלויים יתעסקו בעבודת הפסח, ואף על פי שכל ענין הפסח היה על אשר פסח על בתי בני ישראל

בנפשו את מצרים ואת בתינו הציל, דהיינו שהציל את בכורי ישראל שלא ישלחו בהם הנגף, וע"י זה נבחרו בכורי ישראל להיות העובדים את העבודה ומשמשים בקודש, כמוש"כ כי לי כל בכור ביום הכותי כל בכור בארץ מצרים וגו', ועכשיו יהי ניכר ובלול ענין החליפין והתמורה שנפסלו הבכורים מהעבודה ונתקדשו הלויים

לעבודת הקודש במקומם, ולכן סמך לפרשה הקודמת שמדבר בענין הבכורים שנתקדשו ביום הכותי כל בכור במצרים ושעל זה בא עיקר הפסח, ובא לומר דאף שעכשיו נכנסו הלויים לתחתיהם — אעפ"כ ויעשו את הפסח במועדו ככל חוקת הפסח, בעבודת המהנים והלויים, ולזה בא וי"ו החיבור לפרשה הקודמת.

כבר דקדקו המפרשים בזה על הוי"ו של מלת ויעשו, דלכאורה אינו מתאים לתחלת דבור, והיה צריך לומר יעשו בלי תוספת וי"ו, וע"י באור החיים.

ואפשר לומר בזה, שהוא נמשך אל ענין האמור בפרשה הקודמת בדבר הלויים שיקח אותם ויטהרם, ושאהרן יניף אותם, וכל ישראל יסמכו את ידיהם על הלויים, ושהלויים יכנסו לעבודת אהל מועד במקום הבכורים, שהקב"ה זכה בבכורים ביום הכותו את בכורי מצרים, ומאו

הקדיש אותם לו לעבודתו עד שטעו בעגל ואז לקח את הלויים במקומם, כמו שנאמר כל זה בפרשה הקודמת, ועכשיו באחד לחדש שזקקם המשכן, יצאו הבכורים מהעבודה ונכנסו הלויים במקומם, ואהרן ובניו הם הכהנים, והלויים ישרתו אותם בעבודת המשכן והקרבנות, ועל זה סמך לומר — ויעשו בני ישראל את הפסח.

3
10/1

1

A Commentary for the Ages: Numbers

the first Passover, those dedicated men and women who were "decent, righteous, and punctilious" in their observance of the commandments.

May Almighty God grant that we receive as well our second chance, our personal "second Passover," to enjoy those permissible pleasures which we missed out of our single-minded and sublime dedication to duty.

2

(4) Rav Norman Lamm
9/17/86, 2003

Upstream¹

I have spoken several times in the last few weeks on what I consider to be the philosophy of modern Orthodoxy: a total commitment to the *Halakha* while living in this world and participating in it fully – culturally, economically, and politically. We spoke critically, even if warmly and lovingly, of a new tendency noticeable in Orthodoxy in recent years to recoil, to recede from the larger community and ignore all those whose interests do not coincide with ours. Our thesis was that this withdrawal from the world, this refusal to confront contemporary life, is not a viable philosophy for Orthodox Judaism in our times. I believe that this is a theme that needs constant reiteration, continuous consideration, and deep reflection.

Today, however, I wish to emphasize the other side of the coin: the caution that we must exercise never to lose ourselves in the world, not to be overly impressed with the great culture in which we live.

This point is made with consummate skill in a comment by the kabbalistic *Midrash HaNe'elam* on a famous passage in today's *sidra*

1. June 4, 1966.

which we will all recognize from our prayer book: "Vayehi beneso'a ha'aron," "And it was when the ark set out" (Numbers 10:35), that Moses offered up a brief prayer, asking God to rise (or reveal Himself), and that His enemies shall scatter before Him. Those who paid careful attention to the Torah reading this morning will have noticed that this brief passage of two verses is surrounded, on either side, by a special mark – the inverted Hebrew letter *nun*. These two *nunin hafukhin*, inverted *nuns*, are part of our Masoretic tradition. What do these strange symbols which appear nowhere else in the Torah mean? The author of *Midrash HaNe'elam* spares no words in describing their enormous significance. They are, we are told, "the very glory of God, and the foundation of the world." It is because of this that Jacob blessed his children with them – for one of Jacob's chief blessings for his grandchildren was "veyidgu larov," "Let them be plentiful" (Genesis 48:16). The word *yidgu* is derived from the Hebrew *dag*, for "fish." Another word in Hebrew and Aramaic for fish is *nun*. Thus the Targum reads, for the blessing we just mentioned, "Let them be as plentiful as the fish of the sea."

Furthermore, this *Midrash HaNe'elam* continues, the Almighty excluded idol worshippers from the fraternity of these two *nuns*, and that is why the pagans always bear enmity towards Israel. And, finally, "The Almighty will redeem Israel and bring the Messiah by virtue of these two *nuns*," i.e. by virtue of these two inverted Hebrew letters.

Thus, in sacred extravagance, holy hyperbole, and marvelous mystery, the Rabbis offer us not a mere play on words to delight our literary sense, but exciting spiritual insights that go to the heart of our problem.

For what they mean is that the letter *nun* means "fish," and therefore the inverted letters, the *nunin hafukhin*, symbolize fish that are willing to swim upstream, against the tide, against the currents and tendencies of their surroundings. It is this remarkable quality which characterizes the true Jew and distinguishes him or her from the pagan. The authentic Jew must be able to dissent; to keep apart; to be unpopular, if necessary; to oppose the time; to swim upstream. An individual who cannot swim upstream cannot affirm his own independent judgment against the mob. That person neither respects nor loves himself, and one who does not love himself cannot love others. And our Torah

commanded us (Leviticus 19:18): "Love thy neighbor as thyself," not "Hate thy neighbor as thyself."

The upstream tradition of Judaism means that we must dare to be different. It means that when religious observance is frowned upon we must frown right back and follow the dictates of our conscience and the teachings of the *Halakha*. It means that when religion is popular but for the wrong reasons – such as social and esthetic reasons – we must not hesitate to say so openly and urge people to practice their religion for the proper motives. When others, for instance, consider it good style to indulge in uninhibited and unrestrained lavishness, whether in the pagan extravagance of the funeral, or the vulgar exhibitionism of the gala *bar mitzva*, we must not fear to affirm our upstream mentality – to assert the delicacy of Judaism's democratic traditions, its insistence upon simplicity, and the emphasis upon the spiritual and the religious. Whenever we find society in violation of the sacred ideals of Judaism, we must become the *nunin hafukhin*, those who are willing to go upstream and not downstream. We must do so even if we are excoriated, even if the pagans bear us enmity because of it.

The upstream tradition of Judaism also means to dare to be alone. The very heavy emphasis of the *midrash* on the theological significance of the *nunin* – that they represent the very glory of God and the foundation of the world – shows that true religious distinction comes not when it is easy to be religious, but when one's loyalty is tested in the crucible of heroism. That is why profound religious thinkers and philosophers from Professor Whitehead² to Rabbi Joseph B. Soloveitchik speak so often and so broodingly of loneliness as a major component of religious thought and experience. To be different, to go against the tide, often leaves people with a feeling of aloneness; but that is what makes mankind worthy and life worthwhile.

To be different and unpopular and risk loneliness is often extremely difficult and painful – hence, the quite normal desire for assimilation by the minority to the majority, the desire to emulate the

2. Alfred North Whitehead (1861-1947) was a renowned English mathematician and philosopher.

non-Jew and adopt whatever is not particularly Jewish. This tendency is reflected in an anecdote which is part of the bittersweet folklore of our people, which often possesses more wisdom than many a philosophy book. It is told of a *maskil*, an enlightened non-believer, that he received the honor of reciting the blessing over the Torah. He performed this act with great devotion, concentrating with obvious piety and sincerity upon the words "*asher bahtar banii*," in which we thank God who has chosen us from all other people to give us the Torah. When he was asked by the congregants why he, a non-believer, demonstrated so much piety in reciting this blessing, he answered that he very genuinely meant what he said. "Now that God has given the Torah and the commandment to Jews, I feel I need not observe them; had He given them to the Gentiles, I would have been impelled by my desire to emulate everything non-Jewish to accept upon myself the terrific burden of studying Torah and observing the *mitzvot*!"

This, indeed, is the downstream tendency so typical of many Jews who may not admit to it openly: flowing gently with the tides of the times into cisterns of assimilation and the backwaters of oblivion.

But the way of Torah is different – it is the way of differentness. There was a Gentile prophet who said of us that we are an "*am le'vadad yishkon*," a nation that dwells apart and by itself" (23:9). What Balaam was referring to was Jewish originality, spiritual uniqueness, and validity. The upstream tendency of Judaism means that a Jewish home must be different from other homes; that the Jewish synagogue must – in its structure, its worship, its ritual – be unlike other houses of worship; that Jewish education must be different from the usual education; that Jewish *tzedaka* must not be the normal kind of charity; that a Jewish university must be more than just a good ordinary university; and that Israel must be more than just another political entity. This is what the midrash meant when it said that God would bring the Messiah by virtue of the inverted *nunin* – that the Jewish vision of redemption is that we, finally, will be true to ourselves, that every nation will be itself and every individual himself or herself. The differentness of the State of Israel does not mean that it can have no diplomatic relations, no foreign aid, no exchange students. It does mean that, involved with the world, it nonetheless must not surrender its own soul and abandon its own uniqueness.

This, then, is the meaning for us of the inverted letters. We must never swallow Western civilization whole. We must always stand aside. We must never forget that it was Western civilization that produced that obscene execration called Auschwitz – and it was the philosopher Santayana who warned us that he who forgets history is doomed to relive it. The nation that gave us Auschwitz was the most advanced in the world – scientifically, technologically, and culturally too. Only recently I read that one of the leaders of the Gestapo, Heydrich, of accursed memory, used to gather his friends to his home twice a week for a festive listening of Bach, Mozart, and other priceless musical compositions. When he became Governor-General of Czechoslovakia, he set for himself two priorities above all others: to liquidate every Jewish man, woman, and child in his territory; and to rebuild the Prague Opera House as a center for music lovers of all Europe. Now this does not mean that music and culture, science and engineering are *treif* (not kosher). It does mean that we must keep somewhat aloof; that we must adopt a critical stance and not embrace general culture blindly. It means we must exercise dissent and criticism, intelligence and judgment. It means that we must confront all of modern culture, but not necessarily capitulate to it; we must face all the facts of contemporary life but select for ourselves only what is worthy while rejecting all that is morally abominable, never succumbing to that which affronts our conscience as Jews and as humans. It means that "*vayehi bimeso'ah aron*," the march of Judaism and Israel through history, must often be characterized by *nunin hafukhin*, by going upstream, by opposing the tides of the times.

This afternoon we shall read in Avot the famous *mishna* (2:1), "Which is a right way that a man should choose for himself? What ever is fitting and proper for the one who does it, and fitting to him *min he'adam* (from the man)." The last idiom is usually taken to mean that his actions are regarded as appropriate and proper by society. But more careful study of the idiom reveals an entirely opposite meaning! What the Rabbis meant was that the right way for a man in life is not only one that is fitting for him generally, but that is also fitting for him "*min he'adam*," from the man – it must accord with his own inner self; it must issue from the deepest recesses of his own spirit and conscience. The right way is one that is not dictated by the taste and temperament of

others, but by my own inner conscience - by my convictions, not those of my contemporaries; by my standards, not those of my society; by my faith, not those of my friends.

This is the way we must choose for ourselves. It is the way of "vayehi bineso'a ha'aron," the way of the ark of the law in its travels through the wilderness of time. Whether it is with the tides or against them, upstream or downstream, our way should always be haderekh ha-yeshara, the right way.

זכרנו את הדרך אשר נאכל במצרים חנם את הקשאים ואת האבטחים ואת החציר ואת הבצלים ואת השומים: יא ה

הכוונה הפנימית בתלונות ישראל במדבר

והנה כשראו העם תאות האספסוף, שבו לבכות ולהתאונן כבראשונה, אלא שכבר הוציאו התואנה בפייהם אשר בכו בה מה שהיה בפנימי לבם, והוא אמרם מי יאכילנו בשר (פסוק ד). אמנם עיקר רעתם הבאה באזני ה' היא כי הם היו רוחרים בשחרור נפשם, אשר היה להם במצרים, עם שעבוד גופם, יותר משחרור גופם עם שעבוד נפשם אל עול התורה והמצוה, כי לרוע מזגם היה זה להם לטורח ולמשא כבד. אבל לפי שבושו והכלמו מלומר דבר זה בפייהם, היו מבקשים תואנות ותלונות, יהיו להם עילה לומר שהיה להם טוב במצרים, כלומר כי טוב להם או מעתה. משל האשה הרעה אשר מאסה בבעלה ונתנה עיניה באחר, ובושה לפרש דברים שבלבה. והיא בודה מלבה שאינו זן אותה, או שאינו יכול, כדי לבקש עילה לומר שטוב לה בבית אביה מבית בעלה. וזאת לא זאת, כי היא אינה חפצה בבית אביה על דרך האמת, רק שמואסת את בעלה ורוצה להנשא לאחר שנתנה בו עיניה. וזאת היתה כוונתם בכל מקום שהיו אומרים כי טוב להם במצרים, ועיקר הכוונה כי מאסו בה ובתורתו ורצו להיות חפשים מן המצוות. והוא הדבר שפירשו הקב"ה בעצמו באמור להם (פסוק ה) כי מאסתם את ה' אשר בקרבכם וגו', כמו (עקדת יצחק, שער עה)

עמידה בנסיון

מדוע התאוננו אנשי דור דעה על צרכיהם הגשמיים?

מה ניתן לאדם את הכוח לעמוד בנסיונות?

(במדבר יא, א)

"ויהי העם כמתאננים רע באזני ה'"

"רע באזני ה'", שהיה להם ללכת אחריו בשמחה ובטוב לבב מרוב כל טובה אשר נתן להם, והם היו כאנוסים ומוכרחין מתאוננים ומתרעמים על ענינם" (רמב"ן)

הכח לעמוד בנסיון

ונראה, שיסוד חשוב לימדה אותנו התורה בפרשה זו והוא שכוחו של האדם

לעמוד בנסיונות תלוי בצורת התייחסותו לעבודת ה', שכן כל אדם מסוגל לעמוד באתגרים וקשיים רבים בדרך למטרתו, אולם השאלה מהי אכן מטרתו.

יש אנשים שמטרת חייהם היא לעבוד את ה' בלבב שלם ולהתקרב אליו, כלשון המסילת ישרים (פ"א): "שהאדם לא נברא אלא להתענג על ה' וליהנות מזיו שכירתו".

פלא הדבר, כיצד התאוננו כל כך בני אותו הדור - דור דעה - על הקשיים הגשמיים שהיו להם? הרי יד ה' נגלתה לעיניהם במכות מצרים ובקריעת ים סוף, ומכח זה הגיעו לדרגת אמונה מוחשית, וכפי שאמרנו חז"ל (שיר השירים רבה פ' ב אות א): "שהיו ישראל מראין באצבע ואומרים 'זה אלי ואנוהו'", ועוד אמרו (מכילתא בשלח מס' דשירה פ' א): "ראתה שפחה על הים מה שלא ראו ישעיה ויחזקאל", ואף הקב"ה בכבודו ובעצמו נגלה עליהם ודיבר עימם בחר סיני. אם כן יש להבין כיצד נפלו ברוחם אנשי אותו הדור והצטערו והתאוננו על קשיי המדבר?

5

6

378
123

378
7

5

ונראה לומר, שבדאי אין רצון ה' להכשיל את הגויים, לאחר שנתן להם את ההזדמנות לקיים מצוות. אולם במבחן זה רצה הקב"ה לגלות ולהראות בפני אומות העולם את מהותם ואת יחסם לקשיים ונסיגות, כדי שמכך יודע רצונם הפנימי, שהרי אם בעמקי נפשם היו הגויים רוצים לקיים את מצות סוכה ולהתקרב באמצעותה אל ה', אף כאשר היו נאלצים לצאת מן הסוכה, כי מצטער פטור מן הסוכה, מכל מקום לא היו מבעטים בה אלא יוצאים ממנה בהכנעה ובדרך ארץ.

וכן כתב הברכי יוסף (א"ח סי' תרמ אות ד) בבניאור דברי הגמרא שם: "דישראל עושין מאהבה, ומתוך חיבתן אינם מרגישים בצער החום ומקבלים מאהבה בלי צער, ומחייבי. אך גויי הארצות, אשר לא עלה עליהם עול תורה, מצטערים מאד בחום ההוא...". הרי שהכוח לעמוד בנסיון תלוי ביחסו של האדם לעבודת ה', והעובד את ה' מאהבה - יש לו כח לעמוד בקשיים.

מיחסם המזלזל של הגויים אל הסוכה בשעת יציאתם ממנה, מתברר שמטרתם היא חיי העולם הזה, אלא שבנוסף לכך רוצים הם גם לקיים מצוות, כדי ליהנות משכרן. משום כך כאשר עומדים בפניהם קשיים, מבעטים הם במצות, שהרי היא מפריעה להם ועומדת בדרכם. באופן זה יראה הקב"ה לגויים את מהותם הפנימית ואת מגמתם בחייהם, וכך יתברר לכל ההבדל בינם ובין עם ישראל.

ונראה, שזו כוונת הגמרא בהסמיכה את הכתוב: "ונתקה את מוסרותימו וגשליכה ממנו עבותימו", למעשיהם של אומות העולם, שכן הגויים רואים את המצוות כעול ומוסרות עליהם, ואינם רוצים לקיימן באמת ובתמים.

כתינוק הבורח מבית הספר

מעשה יתבאר היטב מה היה שורש תלונתם של המתאוננים, שכן למרות כל הניסים והנפלאות שראו בעיניהם, ועל אף התרוממות הרוח הגדולה לה זכו בשעת קריעת ים סוף ובמעמד הר סיני, עדיין קירבת ה' וקיום מצוותיו לא היוו את תכלית

חייהם. גם אדם שראה ניסים והתגלות אלוקות, אם לא ישנה את השקפתו על חיי, ולא יהפוך את עבודת ה' למטרת חייו, יכשל בנסיגות שיעמדו בפניו.

אנשים כאלו, גם אם יעמדו בדרכם נסיונות וקשיים יצליחו לעמוד בהם, שכן עבודת ה' היא כל מטרתם בחייהם.

במהלך חיים זה ישנן דרגות רבות, כשהדרגה הגבוהה והנשגבה בהן היא דרגתו של רבי עקיבא, שבשעה שהיו סורקים את בשרו במסרקות של ברזל, היה מקבל עליו עול מלכות שמים ואומר: "כל

ימי היתי מצטער על פסוק זה 'בכל נפשך' - אפילו נוטל את נשמתך, אמרת, מתי יבא לידי ואקיימנו" (ברכות טא ע"ב).

לעומת זאת, יש אנשים שמטרת חייהם אינה עבודת ה', אלא חייהם שלהם, וגם אם מקיימים הם מצוות מכל מקום טפלות הן בעיניהם לענייני העולם הזה ממילא, כאשר יעמדו בפני אנשים אלו נסיונות - יקשה עליהם לעמוד בהם, שכן הנסיונות והויתור על ענייני העולם הזה עומדים בסתירה לכל מהות חייהם.

ננתקה את מוסרותימו

בהבדל זה ניתן להבין את מה שאמרו חז"ל בגמרא (ע"ג ג ע"א), שלעתיד לבוא יבקשו אומות העולם אף הם לקבל את התורה ואת שכרה, והקב"ה יאמר להם: "מצוה קלה יש לי וסוכה שמה, לכו ועשו אותה", וכאשר יעשו הגויים את סוכותיהם, יקדיר הקב"ה עליהם את החמה, ויכל אחד ואחד מבעט בסוכתו ויוצא, שנאמר (תהלים ב, א): "ונתקה את מוסרותימו ונשליכה ממנו עבותימו". בכך יחמיצו הגויים את ההזדמנות לקיים את המצוות ולקבל את שכרן.

והוסיפה הגמרא שם (ע"ב), שמבחנם של אומות העולם אינו בשאלה אם נשארים הם בסוכה אם לאו, שהרי המצטער פטור מן הסוכה, וגם ישראל אינם

נשארים בסוכה כאשר מצטערים הם, אלא המסוגן הוא כיצד יוצאים הם מהסוכה, וכיון שאינם יוצאים בהכנעה ובדרך ארץ, אלא בבזיון וביבעיטה, מוכיחים הם שהמצוות אינן מיועדות עבורם.

אולם מעתה יש להבין, האם בשביל זלזול כעין זה, שאין בו אפילו ביטול מצוה, עתידים אומות העולם להפסיד את ההזדמנות שניתנה להם לקיים מצוות? האם אין זה עונש גדול מידי עבור מעשה שאין בו איסור או עבירה?

(6)

שאלדד ומידד מתנבאים משה מת ויהושע מכניס עד שבקש לאבדם ח"ו
 ולמה נקרא דוקא כאן משרת משה, ומה חרה לו אם זהו נבואה א"כ לא
 מדעתם הם אומרים אלא ע"י נבואה אלא די"ל כיון דיהושע הי' משרת
 משה וראה בעיניו עבודתו של משה עד שהגיע למדרגתו ומה שסבל יום
 ולילה והנה באו פתאום שני אנשים בלתי ידועים עד הנה וכבר משיגים
 בנבואה בן רגע עד למדרגה משה רבינו ועל עתידתו וזה חרה לו מאד,
 יכבר ראינו זה אצלנו שאנו לא סובלים כשבעל תשובה מתייהר להוכיח
 אותנו על איזה הנהגה שאינה לפי חומר הדין וכדומה ולכן ענה לו משה
 אם אמנם שיש שכר לפי צערא אבל מ"מ מי יתן והי' כל עם ד' מגיע
 למדרגה זו של נבואה. וכן לנו צריך להיות הרגש של מי יתן והי' וכו',
 וק"ל.

ותפגר מרים ... והעם לא נמע עד האסף מרים (יב, טו)

| מרש"י משנה (סוטה ט) זה הכבוד חלק לה המקום בשביל שעה
 אחת שנתעכבה כשהושלך ליאור כמש"כ ותתצב אחותו מרחוק, וילפנין

ענין מדה כנגד מדה עד היכן מגיע הכרת טובה אבל מ"מ ק"ק למה דוקא
 כאן חלקו לה הכבוד בזה ואי משום דכעת נתביישה בצרעת והיתה
 צריכה לזה לא הוי טעם מספיק ויתכן לומר דלפעמים לא משיגים עד
 לזמן מרובה עד היכן הגיע הטובה שעשתה אבל בעת ששמעו מפיו
 יתברך מדרגת משה של פה אל פה אדבר בו ותמונת ד' יביט השיגו
 מחדש גדולת משה ולאחר יותר משמונים שנה הבינו יותר טובת מרים
 כאותה שעה של ותתצב ומה טובה עשתה לכלל ישראל בהמתנתה שעה
 אחת וא"כ כעת נעשה חיוב חדש להכרת טובתה בהשגה מחודשת.